

Rek. 5/2014/näring D 2014

Tidligere nummer	A 1594/näring
Behandles i	Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden

Udvalget for Vækst og Udvikling i Nordens betænkning over
politisk dialog om Rek. 5/2014 - Fiskodling i recirkulationsanlægninger

Forslag

Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden foreslår att

Nordiska rådet efter avslutat politisk dialog anser Rek. 5/2014 som *slutbehandlad*

Baggrund

I sin rekommendation foreslog Nordiska rådet Nordiska rådet Nordiska minister-
rådet

att anta ståndpunkten att Östersjön, med tanke på sin miljömässiga sårbarhet, utgör ett lämpligt pilotområde för recirkulationsanläggningar (RAS) inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik

att arbeta för att utveckling av fiskodling i recirkulationsanläggningar stöds och prioriteras i EU:s gemensamma fiskeripolitik, särskilt för känsliga, övergödningshotade ekosystem som Östersjön

att arbeta för att de miljömässiga konsekvenserna av vattenbruk i Östersjön tydligt beaktas i EU:s kommande strategiska riktlinjer om gemensamma principer och mål för utvecklandet av vattenbruk

att arbeta för att man inom EU inför ett gemensamt tak för utsläpp av näringsämnen från fiskodling i öppna kassar i Östersjön

att de nordiska länderna/Östersjöländerna uppmuntrar användningen av lokala råvaror till fiskfoder

I sitt meddelande/svar angav Nordiska ministerrådet följande:

Bioøkonomi drejer sig fundamentalt set om at skabe merværdi af biologiske ressourcer og produktioner. En værdiskabelse der skal ske på et bæredygtigt grundlag med hensyntagen til miljøet.

Akvakultur er et væsentligt erhverv og indsatsområde i den nordiske bioøkonomi. Forudsætningen for udvikling af kommerciel akvakultur er, at produktionen er økonomisk profitabel, altså at indtægterne er større end udgifterne. Det betyder igen at produktionsudgifterne skal holdes så lave som muligt, og kan man undgå at afholde udgifter til f.eks. bortskaffelse af affald, så øges profitten. Akvakultur i Nordatlanten har haft væsentlige fordele ved at det atlantiske havmiljø har kunnet acceptere udledninger af næringsstoffer uden større eutrofieringsproblemer (overgødskning), men også her er der begrænsninger i egnede lettilgængelige, beskyttede lokaliteter. Til at stride denne tendens imod kan man derfor gå to veje - enten at udvide produktionen med anlæg på det åbne hav, eller investere i anlæg hvor affaldsstofferne fjernes, recirkuleringsanlæg. Begge anlægstyper er mere kostbare end traditionelle netburs anlæg, men kan alligevel være attraktive, da de ud over de miljømæssige fordele kan have andre økonomisk betydningsfulde fordele, f.eks. sygdomsfrihed, vandkvalitetsstyring og fiskevelfærd. I Danmark er fx produktionen af ørreder i ferskvand i de seneste år skiftet fra traditionelle gennemstrømningsdambrug til recirkulerende, såkaldte modeldambrug og økonomiske beregninger har entydigt vist, at disse recirkulerende anlæg har bedre økonomi end de traditionelle dambrug, til trods for større anlægsomkostninger.

Østersøen er i modsætning til Nordatlanten stærkt næringsstofbelastet og flere lande har derfor valgt at begrænse eller ikke at tillade akvakultur i deres dele af Østersøen, for derigennem at undgå yderligere næringsstofudledning. Dette til trods for, at den samfundsmæssige økonomiske værdi af fiskeproduktion meget vel kan være væsentligt større end den værdi der skabes af andre produktioner der også medfører næringsstofudledning, inklusive f.eks. by-spildevand og udledninger fra landbrugsdrift. Principielt kan problemerne med udledninger fra akvakultur anlæg løses ved enten at undgå udledninger (recirkuleringsanlæg), eller at akvakulturanlæggene pålægges at etablere kompensationsproduktion af næringsopsamlende organismer som pelagiske fisk, muslinger og tang, eller at udledningerne værdisættes og gøres omsættelige på linje med de etablerede systemer for handel med CO2 kvoter. Det er ikke bæredygtigt, at udviklingen af højværdi produktioner som f.eks. akvakultur bremses samtidigt med at der andre steder udledes store mængder næringsstoffer uden væsentlig værdiskabelse, trods at landene ved Østersøen har igennem årene arbejdet med flere initiativer til at minimere udslip af næringsstoffer fra landbruget. Disse problemstillinger er bl.a. beskrevet i Ph.d. afhandling af Rasmus Nielsen fra Københavns Universitet¹.

Anvendelse af recirkuleringsanlæg har så mange produktionsmæssige fordele, at man må forvente at en stærkt stigende del af akvakulturproduktionen i østersøområdet kommer til at ske i recirkulerede anlæg. Ud over de miljømæssige gevinster så giver recirkuleringsanlæg mulighed for at holde en så høj vandtemperatur om vinteren af fiskene kan vokse året rundt, i modsætning til det naturlige miljø, hvor væksten standser om vinteren og anlæggene har problemer med is, der gør at produktionen må standses. Det skal bemærkes at recirkulering i brak og saltvand er forbundet med

¹ Rasmus Nielsen. 2012. Barriers to Sustainable Growth in the Aquaculture Sector: An Economic Analysis. University of Copenhagen.

særlige problemer. Der er dog på nuværende tidspunkt etableret flere kommercielle saltvandsrecirkuleringsanlæg og der arbejdes intenst med udvikling af metoden. For østersøområdet vil en fremtidig attraktiv produktionsmodel bestå i produktion af yngel og udsætningsfisk i recirkulerende anlæg, og en færdigproduktion i net bur anlæg over en sommersæson.

Anvendelse af lokale råvarer fra Østersøen, f.eks. sild, strømming eller muslingemel som foderemner i akvakultur har været foreslået som en måde, hvorpå man kan fjerne de samme næringsstoffer som fiskeproduktionen tilfører. Denne sammenkobling virker umiddelbart som en god ide, men der er ingen grund til direkte at sammenkoble de to produktioner. Virksomheder som driver produktion i akvakultur må vælge, hvorledes den lever op til de udledningskrav samfundet stiller og en af måderne kan være at bruge lokale råvarer i foderet, hvis og kun hvis anvendelsen af disse råvarer er økonomisk optimal, ellers må man vælge andre veje.

Fiskefoderindustrien omfatter i Norden store verdensledende foderproducenter som Skretting, Biomar m.fl. Disse producenter har store problemer med at skaffe tilstrækkelig egnede marine råvarer til foderproduktionen, så hvis østersøild eller -strømming var egnede råmaterialer ville der være efterspørgsel på dem og det vil ikke være hensigtsmæssigt at gennemtvinge en anvendelse. Sild og Strømming fra Østersøen har et andet fedstof/protein forhold end fisk fra Atlanten. Samtidigt indeholder de dioxin og andre pesticidrester der kan fjernes, men hvor alene dette at de skal gennem en oprensningsproces kan give producenterne et dårligt image hos forbrugerne. Man må forvente at fiskere og fiskeindustri løbende vurderer hvor og hvordan der bedst kan skabes værdi af fiskeressourcerne i Østersøen.

Nordisk Ministerråds fiskerisamarbejde støtter i øjeblikket aktivt to projekter om recirkulering. Dels en workshop i oktober 2015 som del af næste års formandskabsprogram, og dels en workshop i januar 2015 om sundhed og velfærd i recirkuleringssystemer.

Nordiska rådets första betänkande

I mars 2015 antog utskottet sitt betänkande över meddelandet, och lät då meddela att man var tillfreds med att Nordiska ministerrådet verkar dela rådets syn på recirkulationsodlingens många fördelar och att detta sannolikt är en fiskodlingsform som kommer att öka betydligt i framtiden. Utskottet beklagade dock att ministerrådet inte tydligare signalerade i vilken utsträckning man var beredd att aktivt verka för att fiskodling i recirkulationssystem får en positiv särstatus inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik eller huruvida man avser verka för att de miljömässiga konsekvenserna av vattenbruk i Östersjön tydligare kan beaktas i EU:s kommande strategiska riktlinjer om gemensamma principer och mål för utvecklandet av vattenbruk. Utskottet pekade också på det faktum att ministerrådet inte kommenterade rådets förslag om att de nordiska länderna bör verka för att man inom EU bör sätta ett tak för utsläpp av näringsämnen från fiskodling i öppna kassar i Östersjön.

För att få svar på frågan om vilka aktiva åtgärder Nordiska ministerrådet/regeringarna avser avsåg vidta för att påskynda och stödja utvecklingen mot mer fiskodling i recirkulationsanläggningar inom ramen för EUs fiskeripolitik, inklusive frågan om ett utsläppstak för utsläpp av näringsämnen i Östersjön, beslutade utskottet att upprätthålla rekommendationen.

Utskottets fortsatta agerande

Trots upprepade påminnelser lät ett nytt meddelande från ministerrådet vänta på sig. Underhanden fick rådssekretariatet veta att orsaken till att ett nytt meddelande dröjde var att länderna var oeniga i vad man skulle svara. Länderna hade olika intressen dels i förhållande till teknologin kring fiskodling i sig, men även frågan om Östersjön och EUs roll. Det gjordes först en överenskommelse mellan sekretariatet för Nordiska rådet respektive Nordiska ministerrådet, att länderna istället för att ge ett samlat svar, kunde redogöra för sina respektive nationella positioner. När även detta visade sig dra ut på tiden, gjordes en ny överenskommelse om att istället för ett nytt skriftligt meddelande, skulle det avhållas en politisk dialog med ordförandeskapsländans ansvarige minister.

Politisk dialog

Utskottet genomförde den 24 januari 2018 en politisk dialog med Sveriges Landsbygdsminister, Sven Erik Bucht.

Under mötet med ministern läste ministern upp en text som i mångt och mycket överensstämde med det skriftliga svar rådet tidigare mottagit. I övrigt uttryckte ministern sitt stöd för fiskodling i recirkulationsanläggningar i Östersjön. Bara Sverige satsar 20 milj. SEK på denna teknik. Det är också en del av det svenska ordförandeskapets program 2018, under rubriken "blå ekonomi". Ministern medgav också att det inte finns någon nordisk linje i dessa frågor i förhållande till EUs fiskeripolitik.

Lena Asplund (Konservativa gruppen) framförde att det borde vara förbjudet med fiskodling i öppna kassar i Östersjön, på grund av övergödning och nedsmutsning av bland annat badvatten. Sådan odling borde istället ske på land i slutna system. Ministern informerade då om att det finns ett domstolsbeslut om att fiskodling i öppna kassar inte får finnas kvar i Västernorrlands Län (där Lena Asplund bor och har sitt mandat).

Mikael Staffas (Mittengruppen) förordade att fiskodling i öppna kassar bör förläggas längre ut till havs, där vattengenomströmningen är bättre. Ministern svarade att han inte ville verka för ett allmänt förbud mot fiskodling i öppna kassar i Östersjön, utan att lösningen snarare var att hitta bättre lokaliteter.

Efter den korta ordväxlingen avslutades den politiska dialogen.

Udvalgets synpunkter/konklusion

Utskottet inser att de nordiska ländernas regeringar är positivt inställda till fiskodling i recirkulationsanläggningar, men att det saknas en (vilja till) gemensam politik kring detta i förhållande till EU.

Akureyri, den 10 april 2018

Arto Pirttilahti (cent)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Hanne Dyveke Søttar (FrP)

Henrik Brodersen (DF)

Håkan Svenneling (V)

Juhana Vartiainen (saml)

Juho Eerola (saf)

Mikael Staffas (Lib)

Nils Aage Jegstad (H)

Ólafur Ísleifsson (Flf)

Pyry Niemi (S)

Robert Halef (KD)

Ruth Mari Grung (A)

Solfrid Lerbrekk (SV)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Stein Erik Lauvås (A)

Ville Skinnari (sd)